

SZENTES és VIDÉKE

POLITIKAI LAP.

A CSONGRÁDVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

Megjelen **vasárnap és csütörtökön.**
Előfizetési ár:
egy évre 2 korona 50 fillér. Félévre 5 kor. Egész évre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-tér, Haris-ház,
hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket és nyilvtéri közleményeket:
a kiadóhivatal
mérésékelt áron számít fel.

Egy új elmélet.

Minden országnak az a legfontosabb érdeke, hogy az államháztartás eshetőségei és változó viszonyok között is megingatlan alapon nyugodjék. Kormányok bukhatnak és változhatnak a rendszerek is, de az országos szükségletekről való gondoskodás változatlanul szükséges minden körülmények között. Az államháztartás ellátásáról alkotmányos országokban a parlamenti többség gondoskodik. Törvényhozó hatalmát azért ruházta rá a nemzet. Ez a hatalom nem disz, hanem kötelezettség. Súlyos kötelezettség arra, hogy a nemzet szükségleteinek éber gondozója lesz. Ez a hatalom a nemzet akaratában gyökerezik. A nemzettől tépi el magát a többség, mikor a nemzet akaratát és érdekeit ellen a nemzeti jólétet biztosító intézkedések megtételétől tartózkodik.

A kisebbség, ha kötelezéseit hazafias szellemben teljesíti, nem hárihat akadályokat az államháztartás biztosítását célzó intézkedések elé. Jogában van a költségvetést meg nem szavazni, hiszen a **l k o t m á n y o s** többséggel szemben ezt az ország kára nélkül teheti. A többség úgy is meg szavazza. De ahhoz már nincs joga ez hazafias kisebbség nem is teszi, hogy kilépvén ártalmatlan tagadásából, obstrukciójával akadályozza a többségi akarat érvényesülését. A költségvetésen és az állam védelmén túleső kérdésekben szabad mozgása van a kisebbségi akaratnak. De e kérdéseken belül ezek az elvek irányadók.

Mi is alkotmányos ország volnánk, ám ez ideig nem ezen elvek szigorú meghatározásán épült fel a pártok szervezete. Amiből az következett, hogy volt egy többség, amely a hatalmon volt és volt egy kisebbség, amely uralkodott. Uralkodott a nemzet megbízása nélkül és a nemzet akaratát ellen. Mivelhog ez a helyzet nem volt alkotmányos, nagyon természetes, hogy alkotmányos kötelezéseket meg gyakorolt. Megakadályozta a többségi akarat

érvényesülését a költségvetésen és az állam védelmén belül eső kérdésekben is.

Egyeszer aztán nagyot fordult a kerék. A kisebbségből többség lett. Alkotmányos többség legalább a külső formák szerint. Az abszolút alkotmányosság — legalább etikailag, ha talán politikailag nem is — azért hiányzik a mai többség alakulásából, mert összetételét a nemzetnek nem egyetemes és egy elvben kicsücsösödő akarata idézte elő. Azok az okok, melyek a függetlenségi többségre jutásában döntő hatásúak voltak, nem lehetnek döntő hatásúak a néppártiak, az új pártiak, a disszidensek és a pártönkivüliek megválasztásánál. Nem a nemzet tömörítette ezeket a heterogén elemeket többséggé, hanem a nemzet akaratától független paktum tette ezt. A keret azonban mindenesetre alkotmányos. A mostani többségnek tehát az a kötelessége, hogy jogtalan uralkodása helyett a törvényes kormányzás feladatait vállalja, az ország szükségleteinek fedezéséről haladéktalanul gondoskodik. Ez a legelső kötelesség. Ennél fontosabb nincs. Minden más kérdés, habár párt-szempontról fontos is, ha talán nemzeti szempontból sem jelentéktelen, e mellett a kérdés mellett — nem a lényege, hanem az állami rend törvényszerűsége miatt — eltörpül.

Aki bele tud merülni ennek a tételnek az elemzésébe, az alapigazságok minden kellekét megtalálja benne. Az igazságát példával bizonyítani szükséges. A hatalomnak egy feltétele van: az érvényesüléshez való képesség. Az érvényesülés fizikai folyamata akkor kezdődik, mikor a hatalom lét-mélységei az államot olyan konszolidált állapotba helyezik, amely állapotot ők a nemzet előtt biztosítottak vállalták. Amíg ezt a helyzetet meg nem teremtik, addig nincs hatalom, addig a többség a hatalomhoz való jussát nem törvényesítette, addig csupán várományosa a hatalomnak, de nem ura.

Ebből ugyebár az következik, hogy mikor a nemzet a többséget kisebbséggé fokozza le, a kisebbséget pedig több-

séggé szaporítja, a szereppel természet-szerűen a kötelességet is vállalja az új többség. Nem azt a kötelességet, amelyet a régi pártkeretben vallott, nem azt a kötelességet, amely őt a bukott és kisebbséggé olvadt párttól elválasztja, hanem azt, amely őt most a bukott párt örökösévé tette. Minden másban ellenállása lehet a bukott pártnak, de ebben az egy kötelességben a jogutódja és a jogfolytonosság elvénél fogva köteles ebben az egy feladatban az örökhagyó terheit és felelősségét magára vállalni.

A kormányok csinálhatnak kultúrát, vagy nem csinálhatnak; a hajlamaik, a képességeik és a nemzet türelmétől függ ez. Erősíthetik az államot felülről, kívülről, fejleszthetik nemzeti irányban vagy egyébként, — hogy mit tesznek, az a temperamentumuktól is függ. De költségvetés nélkül, a legzenialisabb, a legtemperamentumosabb kormány keze is meg van kötve. A cselekvésre tehát csak úgy szabadíthatja fel magát, ha mindenek előtt az ország költségvetését biztosítja. Minden további munkának ez az alapja.

Már most lássuk, az új helyzetben mit akar a szent szövetség?

Kisebbség korában a nemzeti önállóságot vallotta az egész vonalon. És miután a kormányzó többség a fokozatos fejlesztés elvét hirdette a radikális követeléssel szemben, a nemzet kivette a hatalmat a kezéből és a különböző pártállású radikálisok kezébe tette le.

A nemzet tehát látszólag azt várja most, hogy ezek a radikális pártok a régebben vallott elveiket megvalósítsák. A szövetségbe verődött pártok nem térhetnek ki e kötelesség elől. A munkát meg kell kezdeni. Azt is tudják, hogy hol kell kezdeni. A költségvetésen és az újjonneltszám biztosításán. De nem itt akarják kezdeni.

Hát lehetséges-e ez? Lehetséges, csak érthetetlen.

A szövetség kormányt alakítana magának — a hatalom kedviért. Tudniillik a fölfelé való hatalom kedviért. De ettől a kormánytól megtagadja a költségvetést, szintén a ha-

XXXXXXXXXX

Schmidthauer-féle

XXXXXXXXXX

szívelhájásodás és azzal járó fulladásnál, sárgaság, máj és lépdeganatrál, cukorbetegségnél, csúsz és köszvényénél, stb. — Az „Igmándi” hatásosságában egyéb keserű vagy hashajtó asványvízek meg sem közelítik, ki helyette mást nem fogad el. Utasítás mellékelve. Kapható Szentesen Eislér Lajos ur üzletében. — Főszéküldés és forrás tulajdonos: Schmidthauer Lajos gyógyszerész Komáromban. — Egész üveg 50 f, félüveg 30 f. — Az egyedüli természetes keserűvíz, amely kis üvegben is kapható. 26—13

Igmándi

keserűvíz, reggelként fél pohárral hasz-

nálva, meglepően gyors és nagyszerű sikerrel pótolja otthon bármely évszakban a Karlsbadi és Marienbadi ivó kúrát, gyomor és béibajokban, úgyszintén elkövérédes

talom kedviért. Tudnillik a lefele való hatalom kedviért. Más szóval: hogy azt a bizalmat, amellyel a nemzet kitüntette, valamiképen igazolhassa, ő maga iránt szavaz bizalmatlanságot.

Hát ez kétszínű játék. De olyanabb még, ha megtudjuk, hogy a hatalomért kapaszkodó szövetség a legyőzött párttól, a kisebbségtől követeli a költségvetés megszavazását, vagyis a legyőzöttől nemcsak azt követeli, hogy a diadalszekerébe magát befogassa, hanem hogy a hatalmának a kikiáltója, a törvényesítője is legyen.

Ha a szövetkezett pártok a volt többségnek az indemnitit megszavazzák és megadják az unjonckat is, akkor nemde, a Tiszakormány nem hívta volna ki a nemzet ítéletét? Kormányozhatott volna nyugodtan, ha nem is békésen, tovább, amíg a jövő esztendőben megint a költségvetést kellett volna megszavaztatni. A Tisza-kormány és a szabadelvű párt nem azért maradt kisebbségben, mert az akkori kisebbségnek nem tudta megadni az önálló vámterületet, meg az önálló hadsereget, hanem azért, mert a kisebbség obstrukcióhoz való jogosultságát akarta a nemzet biztosítani.

Más többség kellett tehát és más kormány, olyan, aki a költségvetést meg tudja szavaztatni, ha a kisebbség obstruál is. A költségvetést nem a kisebbség szavazhatja meg, hanem a többség. Ezt tehát most a szentszövetségnek és ebben a függetlenségi pártnak kell megtenni, mert hiszen ők alkotják most a többséget.

Ámde az új többség nem erre akar vállalkozni, amire pedig a nemzettől megbízást és hatalmat kapott, hanem arra, amire nem kapott megbízást és nem kapott hatalmat, amit a kisebbségi inveszióból a többségbe magával hozott, ami az ő legsajátosabb szellemi heruházása és amiről, hogy a nemzeté is volna, meggyőződni alkalmá se volt még. És ezt úgy akarja elérni, hogy az ehhez vezető utat a legyőzött pártal egyengetteté. Töle akarná kicsikarni a költségvetést, amit neki azért tagadott meg, hogy megbuktassa.

A szabadelvű párt nem tért le elvi alapjáról a kisebbségre jutva se. Politikájának legelső dogmája most is az, hogy az államot minden lehető módon ki kell vezetni az ex-lexből. Ha a választások során közjogi alapon álló többséget küld a nemzet a parlamentbe, amely céljaiban a régi többséggel egyezik, csak a feladatok megoldásának módjában tér el a felfogásától, akkor a szabadelvűpárt a költségvetés megszavazását dogmatikus kötelességének tartaná. De a nemzet olyan többségnek kedvezett, amelynek a politikáját a szabadelvűpárt veszedelmesnek tartja. Ezt a veszedelmes politikát a többség akkor valószínűleg meg, ha a hatalmát a költségvetéssel megalapozza. Másként nem. No azt pedig senki nem követelheti a szabadelvű párttól, hogy hatalomra segítse azt a pártot, amelynek nem az az első, szentnek tudott feladata, hogy a nemzetet a törvénytelen állapot veszedelmétől megszabadítsa. A szentszövetség ez az új, a politikai morálba

ittköző elmélete még a régi elméletek kohójában izzott meg. Akkor a többségtől a hatalmat vette el erőszakosan, most pedig a többségről a kisebbségre hárítaná át erőszakosan a kötelességeket.

No hát, ebbe a saját maga kigúnyolása és megalázása nélkül nem mehetett volna bele a szabadelvű párt. Azt tudjuk, hogy nem is ment bele. Akinék isten hata mat adott, arra kötelességeket is rótt. Csak tessék most a hatalommal élni és a kötelességeket becsületesen teljesíteni.

A városok az új rendszerben. Ugy látszik, nem igen akar földerülni az ég Magyarország fölött és politikai életünkre állhatatosan homályt borítanak a kavarodás szürke felhői. Az ország a képviselő-választások során azt az akaratát fejezte ki, hogy másmilyen módon akar kormányoztatni, de úgy látszik, a törvényhozás tényezője közt — c részben — nincs meg az összhang, amely nélkül pedig nem lehetséges a kibontakozás sem. De mindegy. Előbb-utóbb, ha talán hónapok telnek is ebbe, okvetlenül ki kell alakulnia a helyzetnek és elkövetkezik, mert el kell következnie, a kibontakozás ideje, amikor — bármilyen történéj is — bizonyos változások okvetlenül beállanak, vagyis — új rend lesz.

És a helyzetnek ezen előjövő kedvező változásából a városoknak is ki kell venniök a maguk részét, úgy a munkából, mint a kedvezményeiből. A városokat — egy-kettőnek kivételével — meglehetősen mellőzték a kormányok és ez alól csak a Tisza-kormány képezett dicséretes kivételt annyiban, hogy határozott kijelentéseit bírtuk, mely szerint a városok szorult anyagi helyzetén általánosan segíteni akar. Eddig ha valamely városban volt elég intellektuális erő és a viszonyok is kedveztek, akkor tudott csak boldogulni, gyarapodni és emelkedni. A legtöbb város azonban, különösen a rendezett tanácsuak, külső támogatás nélkül haladni, előre menni nem tudnak. Külső támogatás alatt értjük állami utak, vasutak építését, állami hivatalok létesítését, állami kedvezményben részesülő ipartelepek felállítását, a polgárságnak a közszállományokban való részvételét. Mindez — mondjuk — fokozott mértékben adatott meg néhány protekciós városnak, a legtöbb azonban az állam mostoha gyermeke maradt.

Mit várnak tehát ezek az elhanyagolt városok a kibontakozással teremtdőt új helyzetűt? Várják azt, hogy igazságosan fognak mérni fent Budapesten és nem nézik, melyik városnak milyen a protekciója, hanem csupán azt: melyiknek mire van szüksége. Elvárjuk, hogy ott, ahol hivatal felállításra célszerűnek látszik, ahol jövedelmező iparvállalat létesítésére alkalom nyílik, ahol rossz az utak és kedvezőtlen a vasúti összeköttetés, ott az állam segítségére lesz az illető városnak, a hiányok pótlásában. A vidéki városok polgársága, dacára a kormány-támogatás fogyatékosságának és a kedvezőtlen gazdasági helyzetnek, hatalmasan fejlődött és a kisgazdakkal együtt az ország népességének gerincét képezi. Aki tehát a polgárságot támogatja, az nagyban hozzájárul a magyar nemzet állami kiépítéséhez.

Ezentúl tehát nem szabad protekciós városnak lenni, amelyre az állami kedvezéseket bőségesen ontják, hanem legyenek a vidéki

magyar városoknak egyformák a kötelességei, terhei, de kedvezményei is. Ezzel nagy sérelem lesz orvosolva.

Elvárjuk, hogy a terheket, miket eddig az állam közigazgatási funkciói egy jelentékeny részének a nyakunkba kerítésével reánk sózott, a nyakunkról levegyék, vagy éretjük valami ellenértékkel kárpótoljanak bennünket. Altalánosságban mondható, hogy a városok közigazgatási költségvetésének legalább 30 százalékát tessék ki az olyan kiadások, amiket méltányosság és igazság szerint az államnak kellene viselni.

Elvárjuk, hogy az állam a városok közoktatási terhein is könnyítsen, még ha az illető városban felekezeti is az iskolák, mert az oktatásügy ellátása voltaképpen állami feladat.

Elvárjuk a városok autonómiájának gyökeres rendezését. A mai autonómia, különösen a rendezett tanácsú városoké, egy képtelenség, nem is autonómia, csak csúfsága annak. Községi rangban vannak a rendezett tanácsú városok, melyek pedig alig töltönek be kisebb hivatást a magyar kultúra fejlesztésében, mint a legtöbb törvényhatósági jogú város. Új városi törvényt kívánunk tehát, új tisztviselői pragmatikával és a rendezett tanácsú városok tisztviselőinek ugyanolyan fizetésrendezésével, amilyen az állami tisztviselőké.

Elvárjuk nemcsak a képviselőválasztási, hanem a városi választási reformot is, melyet a lehető legzélesebb alapra kell fektetni. Természetes, hogy ezzel meg kell más formára változnia a virilizmus intézményének is. Városi képviselő csak az lehessen, akit képességeinél és képzettségénél fogva való raternemtség és a közbizalom emel ez állásra.

A vámterület kérdése.

Egyike a szabadelvűpárt tekintélyei által forgalomba hozott jelszavaknak, hogy a vámterület kérdései nem politikai, de közgazdasági kérdés. Nem az Ausztriával fennálló kapocs, de a közgazdasági haszon szempontjából kell megbírálni. Ez az okoskodás mindig azon végződik, hogy a vámterület közössége ránk nézve hasznos, tehát fenn kell tartani. A szabadelvűpárt iparos és kereskedő tagjai is csak addig mentek a követelésükben, hogy hat legyen még egy utolsó tíz éves vám és kereskedelmi szövetség Ausztriával. Azután pedig legyen meg a vámterületi különválás.

Nem igen hallottuk, vagy olvastuk nyíltan kimondani, hogy az a fölfogas, mintha a vámterület kérdése közgazdasági kérdés lenne, heiytelen. Arra mindencetre jó, hogy teljes homályba burkolja a magyar gazdasági önállóság egyszerű és világos kérdését.

Nincs a világnak az a közgazdasági tudása, a ki teljesen biztosan és meggyőzően elő tudná tárni az önálló vámterület hasznos, vagy káros voltát. Kivül tartozik az a modern közgazdasági élet ama bonyodalmas kérdéseinek, a melyeknek miként való alakulását előre és elméleti úton, jövendőléssel, kombinációval, számítással kiokoskodni nem lehet. Hiszen attól függ első sorban, hogy miképpen tudja a nép kihasználni és hogy miképpen alakulnak a világgazdaság hatalmi körünkön kívül eső tényezői. Olyan dolgoktól tehát, a melyeket ma még senkinek tudhat.

Nem tudjuk még, vajjon a magyar föld termékeit a vámterületi önállóság behozatala után az osztrák piacok egyszerűen bojkottálhatják-e? Nem tudjuk, hogy az osztrák ipar-cikkkel való elbánás a magyar piacokon nem erősebb fegyvert ad-e a mi kezünkbe, mint az osztrákokéba van. Nem tudjuk, hany esztendő telik bele, míg a külön vámterület összes hasznait le tudja foglalni a magyar termelés és vállalkozás?

Az azonban tudjuk, hogy az állami élet gazdasági szabad rendelkezés nélkül

csonka. Azt is tudjuk, hogy Ausztriával kapcsolatban nemzetgazdasági érdekeinknek csak félig tudunk érvényt szerezni. Végül azt is tudjuk, hogy egyszer hozzá kell kezdeni a saját lábunkon való járáshoz, máskülönben soha sem tanuljuk meg.

Az önálló vámtérület dolga tehát nemzeti hatalmi politikai dolog. Ha jó, ha rossz lesz eleinte gazdaságilag, meg kell valószínűsíteni. Ha áldozatokba kerül is, igyekeznünk kell mentül előbb életbe léptetni, mert önálló állami életünk egyik nélkülözhetetlen tartozéka. Olyasmi, a minnek hiányát nem lehet vagyoni értékkel rekompenzálni; a minnek megszerzését nem lehet az esetleges anyagi áldozatok miatt halogatni, vagy a belátástanulmány jövőbe tolni.

A nemzet a mostani választáson határozottan az önálló vámtérület mellett foglalt állást. Ezzel a kérdés el is dől. Csak a megvalósítás módjait kell megállapítani.

Ebben a tekintetben az új kormányának programot vagy tancsot adni nem a mi feladatunk. Néhány, az önálló vámtérülettel szoros kapcsolatba kérdésre azonban idején valóán látjuk a közfigyelmet felhívni.

A külön vámtérület külön nemzeti jegybank nélkül lehetetlen és inkább ártalmas, mint hasznos dolog. Ha nincs teljes hatalmunkban a közgazdaság tapláló elemének, a hitelnek és pénznek a kezelése, az önálló vámtérületbe béna tagokkal jutunk bele. Az önálló vámtérület megvalósításának természetesen időpontja tehát a magyar-osztrák bank szabadalmának a lejárata. Ezután külön jegybankot kell létesítenünk s a banknak kell bennünket átsegíteni a közgazdasági önállóság kezdetbeli nehézségén.

A másik dolog, a mit az önálló vámtérület behozatala előtt meg kell valószínűsítanunk, a földbirtok adósság-terhének jó régen szelölötött rendezése, csökkentése. A valószínűség a mellett szól, hogy a földművelésnek fog kelleni legerősebben küzdeni az új rendben föl kell a küzdelemre fegyvereznünk.

Gondoskodnunk kell arról is, hogy a vámtérületi önállóság a magyar vállalkozás, a magyar munka javára essek, nem pedig nyereségvágyból hozzánk jövő idegeneké. Kétségtelen, hogy a külföldi, főleg osztrák nagy tőkések és gyárosok egész raja fogja a külön magyar vámtérületet megrohanni. Nem vagyunk olyan optimisták, hogy ezekből rövidesen megannyi magyar hazafit várjunk. Latjuk, hogy megelégszenek a gyáros urak ma már azzal, ha külföldi hazájukban szedik föl a magyar földön szerzett pénzt. Nem vagyunk olyan rövidlátók, hogy örüljünk az olyan hazai iparnak, a melyben a magyarság csak mint gyári munkás, vagy olcsó üzleti hivatalnok szerepel. Nem lehetünk oly korlátoltak, hogy az orruk elől idegeneknek engedjük elvinni a milliókat. Tanulni és dolgozni kell erősen a magyar tőkéseknek, arisztokráciának és polgárságnak, a magyar értelmiségnek azon, hogy technikai és üzleti tudással léphessen az ipari vállalkozás terére, mihelyt jövedelmezőségét a vámonnal biztosítja.

Végül gátat kell vetnünk az idegen kéz földbirtokbeli terjeszkedésének, a melyet a földbirtokbeli önállóság első, némi ingadozással föltétlenül járó esztendői cím fognak mozdítani. Gondolnunk kell arra, hogy a magyar föld birtokosai között sok idegenben élő ellenségünk van. Nem szabad azt tűrnünk, hogy magyar föld tulajdonosa olyan ádázul törhessen a magyarság ellen, mint nemrégiben egyik morva iparkamara elnöke, Felső-Magyarország egyik legnagyobb birtokosa tette. Meg kell külön adóval terhelni a külföldön lakó, idegen allampolgárok birtokait s föl kell eleveníteni a hűtlenség büntetését, a mely a magyar állam hűlden megtámadóinak jószágvesztésével jár.

Egyszóval, tudnunk kell azt, hogy a vámtérületi önállóság sikeres kihasználását minden oldalán jó elve biztosítanunk kell s hogy az önállóságot csak erős igyekezettel és munkával fogjuk nemzeti erőink gyarapítására fordíthatni.

Másrészt azonban bízunk abban, hogy az önálló vámtérület cszmei fönsége, a férfias önállóság fölemelő tudata idejekorán athatja

közéletünket s föleleveníti, megacélozza a képességeinket, a melyek segítségével az önálló vámtérületből hamar föllombosodik a magyar közgazdaság erőteljes fája.

Ujdonságok

Szentes, 1905. március 2.

— **Városi közgyűlés.** Szentes város képviselőtestülete f. hó 6-án, hétfőn délelőtt 9 órakor közgyűlést tart a túl a kurcai tanácskozóteremben. A közgyűlés tárgysorozatának általánosabb érdekű ügyei a következők: Számonkérőszék jelentése az 1904. évi hivatalvizsgálatokról és új számonkérőszék alakítása. — Az adókievítő bizottságba két bizalmi férfi választása. — Előterjesztés a vadászterületek haszobéréből feloszthatlanak kijelentés összeg elkülönítése tárgyában. — Előterjesztés a város főterén létesítendő Kossuth-szobor költségeinek megszavazása iránt. — A rendőrök, hivatalosolgák, mezőőrök, útászok, kerti császók, toronyőrök, udvaros és fertőtlenítő kérelme a fizetésük, illetve bérük felemelése iránt. — A menházi élmező kérelme az élmezési díjak felemelése tárgyában. Előterjesztés az általános közevetvámszedés életbeléptetése tárgyában. — Az ipartestület kérelme a vidéki vásárokról visszatérő iparosoknak a közevetvám fizetése alóli felmentése iránt. — A tanfelügyelő előterjesztése gazdasági ismétlőiskola szervezése tárgyában és ugyanannak átirata a tanyai iskolák államosítása tárgyában. — A leltározó bizottság jelentése. — Jelentés a túrlótlóság szervezése ügyében. — Műútalpai költségvetés 1905-re. — Látni való ezekből, hogy ritka alkalommal kerül ennyi nagyjelentőségű és általános, a várost egyáltalán is érdekli ügy a köztanácskozás zöld asztalára, mint amennyi a hétfői közgyűlés tárgysorozatára kiűzve van és éppen ezért óhajtanó volna, hogy a városatyák minél teljesebb számmal vennének részt ezen a közgyűlésen.

— **Vasútügy.** Az orosháza-szentes-csongrádi vasút ügyé végre, csaknem tíz esztendői hazuvona után a megvalósuláshoz jutott el. Egy határozat még, melyet Csongrád község képviselőtestületének kell a jövő hétfőre kitűzött közgyűlésén meghoznia, egy határozat a nevezett képviselőtestület részéről, amelyben nem a vasútépítéshez való hozzájárulást kell megszavaznia, mert ezt még a múlt évben tartott egy közgyűlésen megcselekedte, hanem amelylyel az ezen hozzájáruláshoz kötött képtelen feltételeket, melyek a vállalkozók jogkörén kívül esnek, amelyeknek teljesülése vagy nem teljesülése tehát a vállalkozóktól független tényezők akaratán fordul meg — elejtik, és a vasútépítés elől minden akadály elgördült, a vállalkozók teljes erővel látnak neki az egész szentes-csongrádi vonalon az építésnek, amivel vidékünk munkásosztálya bő keresethez jut s maga a kérdéses szakasz előreláthatóan már ez év őszén átadható is lesz a közfoglalomnak. A vasútépítés ügyében a legutolsó mozzanatot az, hogy az orosháza-szentesi vonalrész közigazgatási bejárását, a szentes-fábiánsebetyéni érdekeltiségre nézve február 27-én tartottak meg városunkban és hogy ezen hivatalos eljárás folyama alatt megérkezett a kereskedelemügyi miniszter hivatalos távirata a közigazgatási bejárásnál einközl Kelety Dénes műszaki tanácsoshoz, melyben a miniszter — miután a király az ideiglenes építési engedélyt aláírta — a nevezett

arra hatalmazta fel, hogy ezt az ideiglenes építési engedélyt, ennek alapján, most a vállalkozóknak, itt a helyszínen, az ő nevében megadja.

— **Adókievítés.** A szegedi pénzügyigazgatóság befejezte az adókievítés előmunkálatait, megalkította az adókievítő bizottságokat és legközelebb nyilvánosságra hozza az adókievítés sorrendjét. Az adókievítő bizottságok 3 esztendőre alakítottak meg és feladatuk az 1905—1906. és 1907. évekre kirónni a III. osztályú kereseti adót. A bizottságok már meg is kezdenék munkálataikat, a szegedi pénzügyigazgatóság azonban az ex-lexre való tekintettel egyelőre elhalasztotta a munkálakat megkezdését. Amennyiben azonban a törvényen kívüli állapot tovább is tartana, valószínűleg március második felében mégis csak megkezdik működésüket a bizottságok. A szentesi adókievítő bizottság elnöke Várady Lajos gyógyszerész lesz, rendes tagokká kinevezettek: Mócz Kálmán, egyúttal h. elnök is és Jelenffy Sándor vendéglős, póttagokká Eisler Lajos és Szőke István. Az alispán által a bizottságba kinevezettek: rendes tagokká Halász Szabó Lajos és Simon Ede, póttagokká: Soós Ferenc és Dósa György. A bizottság ehhez az összeállításához van egy-két szavunk. Az ezen bizottságba a múlt ciklusban államilag kinevezett tagok: Szűcs Dániel és Szőke István voltak. Időközben Szűcs Dániel meghalt, természetes tehát hogy helyére más kellett szükségképpen kinevezni és természetesen találjuk azt is, hogy Mócz Kálmánt nevezték ki, mert tudásával is odaváló, önállóan gondolkozó tagja lesz a bizottságnak, De hogy mit keres Jelenffy Sándor egy ilyen fontos és eljárásában nagy körültekintést igénylő bizottságban és hogy milyen befolyások érvényesültek a kinevezetése érdekében: erre igaz, őszinte választ kérünk és várunk a pénzügyigazgatóságtól. Nem az embert kifogásoljuk Jelenffy Sándorban, mert talpig becsületes embernek tudjuk. Csakhogy az adókievítő bizottsági tagsághoz más is kell, más valami, ami benne nincs meg.

— **A telefon díjak leszállítása.** Szalay Péternek az államtitkári címmel való kintüntetése után első érdemleges ténykedése, mely különösen a kereskedői és iparosköröket a legközvetlenebbül érdekli, a telefondíjak leszállítása lesz. A tervvel a kereskedelemügyi minisztérium posta- és távirata osztályában, melynek élén Szalay államtitkár állott, már régebb idő óta foglalkoznak. Történetik is kísérletek a telefonbeszélgetéseknek percek szerint való díjazása tekintetében, amelyek még most is folynak, azonban az ellendörzés olyan nehézségekkel jár, hogy előreláthatóan az előfizetési díj leszállítása mellett időtlenik a döntés. Az erre vonatkozó intézkedés a jövő hó közepe felé várható, amivel véget ér az a ferde helyzet, hogy Magyarországon a legdrágább a telefon használata.

— **Teaestély.** A szentesi aranyifjúság teaestélyéről, melyet a kaszinóban rendeznek, tévesen írunk lapunk előző számban, hogy március 1-én lesz, mert bizony ezt a teaestélyt csak ma, tehát március 2-án este tartják meg. Az estélyre, mint már írtuk, névre szóló meghívókat nem bocsátottak ki, hanem az ifjak maguk jártak el a családokat meghívni. Így nem is széleskörű mulatság rendezéséről van szó, hanem csak szűkebb körűről, a mi föltétlenül biztosítja annak, hogy az ifjak ez az estélye kitünő sikerű, feszitlen, kedélyes és családiasan meleg színezetű mulatság lesz.

— Egy szocialista képviselő igaztása. Békés-Csabáról a következőket jelentették február 27-én a Magyar Távirati Irodának. Ma délután több száz szocialista munkás elerelt a városházát és a főjegyzőt ellen akaráván demonstrálni, ingyen kenyert követeltek. Achim András szocialista képviselőt felkérték, szóljon a néphez hogy oszolják szét. Achim ezzel felelt, hogy a népnek szabad a jogát gyakorolni, a főjegyzőt meg sértegette, azt mondván neki: — Kösse fel a hóhér. — A tüntetőket a csendőrség szétoszlatta. A városban nagy az elkeseredettség. Egy későbbi távirat jelenti: A tömeg, Achim képviselőt azon figyelemre, hogy ne oszoljon szét. több ezre nőt, fenyegető állást foglalt el és munkát kért, bár a munkaközvetítőnél ezer munkát keresnek és csak huszonnégy jelentkezett. A többiek kenyert kértek és azt mondták, hogy akkor mennek el, ha a képviselő akarja. Seiler Elek főszolgabíró katonaságot kért, mely szuronyt fel tüzve, a zavargókat szétoszlatta. Ezért Achim kihívó hangon az utcán felelősségre vonta a főszolgabíró, mondván, hogy a Házban interpellálni fog; most meg azt teszi amit akar és felfordítja a városházát is, mert ott nincs igazság. Többeket letartóztattak, de kihallgatásuk után szabadon bocsátották őket. Azt vallották, hogy Achim parancsolta őket össze, aki az egész idő alatt köztük járt és biztatta őket, hogy neki joga van ehhez, mert ő képviselő. Az elfogottak valamelyes alapján igaztásért és lázításért megindítják az eljárást a főbujtók ellen; Achimot pedig a képviselőháztól kikérik. Egy zászlóalj katonaság készenlétben van, az utcákon csendőrök cirkálnak. A városban nagy a konsternáció. — Hat ime, ilyen állapotokat teremtett a szocialista képviselő megválasztása Csabának és ezt az állapotot segített felidézni a függetlenségi párt, mely Achim támogatására Barabást küldte Csabara.

— Eljegyzés. Kramer Alfréd Károly budapesti birtokos eljegyezte magát Czukor Erzsike kisasszonnyal, özv. Czukor Enilné urasszonnyal, szentesi földbirtokosnő szerzetreméltó, szép leányt.

— A trachoma gyógyítható. Városunkban és vármegyénk igen sok községében jól ismerik a trachomát, ezt a rettenetes egiptomi szembejt, melylyel szemben az orvosi tudomány eddig tehetetlenül állt. Főképp a tanyai lakosság köréből kerül ki nagy számú trachomas. Egy orvosi szaklap azt a rendkívül fontos hírt teszi most közzé, hogy a trachoma gyógyítható. Cohn Herman dr. híres boroszlói szemorvosnak radium segítségével sikerült több trachoma esetet meggyógyítania. Egy kapszulában egy milligramm radiumot olvasztott fel és ezzel a kapszulával a trachomas szemcséket megérintette. Többesörös érintés után a trachomát annyira jellemző észenések eltűntek és velük együtt a bennük levő roppant fertőző nedv is. Eddig a főslyt csak a legzigorúbb cikloniásra helyezték és még így sem lehetett megakadályozni a veszedelmes baj elterjedését, mely sok esetben megvakulással járt, mert a rossz gyógyult esetek még évek múltán is új infekciók voltak a fészkek. Ha Cohn dr. módszere biztos, akkor a tudományt egy óriási lépéssel vitte előbbre.

— Battyú bál. Említettük már lapunk előző számban, hogy az izraelita szegény sorsú iskolákat segítő egyesület február 22-én battyús bálát szándékozik rendezni a szin-

háteremben, mely bárra névre szóló meghívókat nem bocsátanak ki, csak részvételi ilyeket. Most erre vonatkozólag arról értesültünk, hogy a vigalom érdekében tegnap értekezlet volt Reiss Samu dr. egyleti elnökével s hogy a részvételi ilyekkel a napokban a hivatgatást magukra vállalták hölgyek és urak már megkezdik a hivatgatást.

— Új gőzfürdő Csongrádon. Csongrád sok tekintetben túlszárnyalja Szentest. Polgári leányiskolája modern, díszes épület, közvágóhidjának berendezése teljesen megfelel a közbiztonság legzigorúbb követelményeinek, most gőzfürdőhöz is olyanhoz jutott Csongrád, mely berendezésének fényével és kényelmességével bizvást megállhatna bármelyik nagyvárosban is. A csongrádi gőzfürdőt az Eszes Mátyás és fiaik gőzmalomtulajdonos cég építtette és tegnappelott adták át a közhasználatnak. A gőzfürdőt megtekinteni Szentesről is érdemes átrendülni Csongrádra.

— Háborúskodó bérések. Virág János kisteleki öregbérnök a vele együtt szolgáló Nemcs Nagy Sándor kisbéres schojgyem akart engedelmesküdni. Ezért aztán Virág bosszút forralt és pokoli tervét egy vasvilla segítségével keresztül is vitte. A vasárról hazatérő Nemcs t múlt évi szeptember 11-én az országúton megeste és minden előzetes szóvaltság nélkül orozva úgy fejbévágta egy fene nagy vasvillával, hogy a kisbéres a szenvedett sérülést folytán heteken át megfektette az ágyát. A szegedi királyi törvényszék, az ezen ügyben február 27-én megtartott főtárgyalás során a drasztikus eszközzel mőresre tanító öregbérnök, súlyos testi sérülés vétségért, büntetlen előéletére és a tett elkövetésekor volt ittas állapotára való tekintettel két havi fogházra és 20 korona pénzbüntetésre ítélte el.

Színház.

Elbúcsúzott tőlünk Szalkay Lajos színtársulata. Tegnap este volt az utolsó előadás, mikor Kazaliczky kitudó és hatásos színműve, a Temre hívás került színpadra és ma este már Czeglédén játszik a társulat, ahol Esztergomba átutazóban hat előadást tartanak.

A csonka, közbeékelts kis színi évadra ha visszatekintünk, megállapíthatjuk, hogy közönségünk színpártolása semmiképpen sem volt ezúttal arányban azzal, ami művészi produkciókat a jeles társulat nyújtott, melynél jobb az utóbbi 3—4 évben Szentesen nem volt. A nézőtér a legtöbb estén szinte szüzenylenesen kongott az ürességtől és csudának mondható, hogy ilyen viszonyok közepezt a színészek kedve nem lohadt le ugyanígy, hogy csaknem minden előadásuk — különösen az összejátek dolgában mintaszínek mondható.

Az utolsó estéken, szombaton, vasárnap, hétfőn, kedden és tegnap este közönségünk mégis megemberelte magát és a nézőtér ez estéken, különösen hétfőn este, mikor a Hét Schlésinger ment, elég szépen megtelt. Szombaton különben Tabori Fridának, kedden meg Pápanyak volt a jutalomjátéka, akik mindketten kedvelencjei voltak a közönségnek és akiket ez alkalommal ajándékokkal letek meg; vasárnap pedig a Hajduk hadnagya operett újdonság ment olyan kitünően, hogy az az előadás bármelyik nagyvárosi színház közönségének legfinyasabb igényeit is kielégíthette volna. A színtársulat tagjai ma mar elúztak tőlünk Hozza Isten őket vissza hozzánk szerencsésen az őszi évadra, mely bizonyosan jobb lesz, mint volt a mostani.

Köszönetnyilvánítás.

A szentesi m. kir. állami főgymnasium Horváth Mihály önképzőkörének folyó évi február hó 11-én megtartott táncmulatságán a bevétel 722 kor. 60 fill., a kiadás 281 k. 26 fill., tiszta jövedelme 441 k. 34 fillér volt. A jótékony cél előmozdítására a következők sziveskedtek fölfűfizetni: Dr. Molnár Jenő orsz. képviselő 30 k., a hmvársárhelyi tanuló ifjúság 18 k., Dr. Csató Zsigmond főispán 10 k., Traub József 10 k., Dr. Károlyi Mór 10 k., Molecz Béla 6 k., Dr. Stern Mór (Nagymagocs), Halász János, Dr. Albertényi Adolf (Mindszent), Petrovics Soma 5—5 kor., Geröcs Lajos, Tabajdy József 4—4 k., Papp Lajos (lelkész), Stark Nándor 3—3 kor., Balázsovits Norbert, Untermyller Ernő, Nagy Imre, Klein Ignác, özv. Dobray Sándor úrnő, Bánfalvi Lajos, Nadas Aladár, Abaffy Ferenc, Sulcz István, N. N. 2—2 k., Bugyi Ferenc, Busch Miklós, Csak Gyula, N. N. 1—1 koronát.

Fogadják a nemeslelkű felűfizetők úgy az önképzőkör, mint az igazgatóság hálas köszönetét.

A szentesi iparosifjak önképzőkörének f. évi február 12-én tartott mulatsága alkalmakor felűfizetni szivesek voltak: Dobosi David 5 kor.; Varga Ferenc, Szegua József 2—2 kor.; Vajda Bilint 1 koronát, Az összes felűfizetés 10 korona.

Fogadják a szives fölfűfizetők adományukért ez úton az önképzőkör hálas köszönetét.

A rendezőség.

Az önálló szabóiparosok 1905. február hó 27-én tartott táncmulatsága alkalmával, az elagott iparosok segélyalapja javára felűfizeték: Fischer Mór (Bpest), Borges B. utóda (Bpest) 5—5 kor.; Engelmann testvérek 4 kor.; Fischer és Kohn (Bpest) 3 kor., Stikarofszky Janos (Budapest), Tuchhaus Schlézia (Becs), özv. Korno Józsefné, Székely Adolf, Ugrai Antal, Brüll Ferenc, Lásics Pal 2—2 kor., Bech József (Csongrád), Borsos Antal, Kenyerés Rafael, N. N., Czibus Sándor, Fekete János 1—1 kor., Lovas Dani 20 fill. Egy torta kijátszása után befolyt 13 kor. 30 fillér. Összesen 50 kor. 50 fillér.

Ugy a felűfizetők, mint Schwarz Mór úr az ajándékozott tortaért fogadják legmélyebb köszönetünket.

A vigalmi bizottság nevében:

Piti Tamás, vig. biz. jegyző.

Felülszerkesztő: BÁNFALVI LAJOS.
Társzerkesztő: MÁTEFFY LÁSZLÓ
Kiadótulajdonos: „Szentes és Vidéke” könyvnyomda

PÉNZKÖLCSÖNT kaphatnak állami megyeii városi tisztviselők, nyugdíjasok és katonaisztek minden előzetes díjazás nélkül, mert a jutalék csak a pénz felvétele után lesz egyszer s mindenkorra fizetendő. Legtöbb esetben kezes nem kell: ha azonban kezesre lenne szükség és annak állítása akadályokba ütköznék, úgy kívántra barkinek állítok kartárs kezest.

Ismert dolog, hogy a vidéki hivatalnokok el vannak halmozva drága váltókölcsökkel, — aki tehát ezen gondnal és kellemtelenséggel járó teherrel szabadulni akar, készséggel konvertálom adósságát egy helyre váltó nélkül és aként, hogy egy bizonyos összeget még kéhez is kap. **Előnyös összeköttesemnél** fogva azon helyzetben vagyok, hogy a lehető legmagasabb kölcsönt eszközölhetem ki és rövid 10—14 nap alatt.

Nyugdíjakra. tőke után élvezett kamatokra, örökségekre szinten több évi törlesztésre kötelezven ellenében.

Házakra, földekre, telkekre 4—10% kamattal és 10—60 évig terjedhető törlesztés (amortisálás) kölcsönöket. Magakamatát bekebelezett tartozásokat a fenti kölcsönökkel kicserélem, mely **utóbbi** művelet belyeg- és illetékmertenséget élvez.

SZENES A.

5-3 pénzkölcsön közvetítő és hiteltudósító irodája
Budapest, VI. Andrassy-út 56. fdsz. 5. sz